

1947. február 10-én írták alá Párizsban a Luxemburg-palotában az új, demokratikus Magyarország és a szövetséges nagyhatalmak, Nagy-Britannia, az Egyesült Államok és a Szovjetunió képviselői a magyar békeszerződést. Balogh Sándor előző számunkban megjelent cikkének* leadása után érkezett szerkesztőségünkhöz Vida Istvánnak több új levéltári adatra támaszkodó írása. (A szerk.)

A békekötést a náci Németország kisebb szövetségeseivel – Bulgáriával, Magyarországgal és Romániával – az angol kormány kezdeményezte 1945. június elején, alig egy hónappal Németország kapitulációja és az európai háború befejezése után. Az angol kormány tudatában volt: semmilyen eszközzel sem rendelkezik ahhoz, hogy a Szovjetunió kelet-európai befolyását, a térség feletti ellenőrzését meggyengítse. Úgy vélte, hogy gyors békekötéssel, amely a szovjet csapatok visszavonásával jár, a világháborúban vesztes kelet-európai országok visszanyerhetik kül- és belpolitikai önállóságukat, s mód nyílhat Nagy-Britannia számára elvesztett pozícióinak visszaszerzésére. Amerikai kormánykörökben ezzel szemben az a felfogás uralkodott, hogy a volt „csatlós” országokkal a békekötést a fegyverszüneti periódus után kell napirendre tűzni, amely több évig is eltarthat, s az Egyesült Államok számára jelenleg ennél sokkal fontosabb a távol-keleti háború mielőbbi befejezése, a japán fasizmus katonai leverése. Ez a vélemény azonban, főként a külügyminisztérium, a State Department nyomására hamarosan megváltozott. Bár az amerikai kormányzat elismerte: a Szovjetunió érdekei Kelet-Európában elsődlegesebbek, mint az Egyesült Államokéi, és fenn kívánta tartani az együttműködést a világ első szocialista nagyhatalmával, mégis elfogadta, hogy a Szovjetunió kelet-európai befolyásának megváltoztatására nincs más eszköz, mint a gyors békekötés és a szovjet csapatok mielőbbi kivonása a térségből.

Bár a korai békekötésre a volt kisebb „csatlós” államokkal Moszkvában ez idő tájt nem gondoltak, a szovjet kormány nem emelt kifogást az ellen, hogy a kérdéskör a szövetséges nagyhatalmak közelgő potsdami konferenciájának napirendjére kerüljön.

Potsdamban (1945. július 17.–augusztus 2.) megszületett a döntés, hogy Németország volt szövetségeseivel, Olaszországgal, Bulgáriával, Magyarországgal, Romániával és Finnországgal az antifasiszta nagyhatalmak békét kötnek. Amerikai javaslatra elhatározták, hogy az ENSZ Biztonsági Tanácsa öt állandó tagja, Nagy-Britannia, az Egyesült Államok, Franciaország, Kína és a Szovjetunió külügyminisztereinek részvételével felállítják a Külügyminiszterek Tanácsát (KT), azzal a céllal, hogy kidolgozza és az Egyesült Nemzetek elé terjessze a Németország volt szövetségeseivel megkötendő békeszerződéseket, és „javaslatokat dolgozzon ki az európai háború befejezésével kapcsolatban felmerült területi kérdések rendezésére”. A kormányfők megállapodtak abban is, hogy a békeszerződések kidolgozásában csak azon államok képviselői vesznek részt, amelyek az érintett országgal a fegyverszüneti egyezményt aláírták. Magyarország esetében ez azt jelentette, hogy a szerződés feltételeit és szövegét Nagy-Britannia, az Egyesült Államok és a Szovjetunió megbízottai készítik el. Megegyeztek abban is, hogy bár más államok képviselőit is

---

* Vö. Balogh Sándor: A „magyar kérdés” a párizsi békekonferencián, 1946. História, 1986/5–6. szám

meghallgathatják, a szerződés egyes pontjait érintő kérdésekben döntési joga kizárólagosan a Külügyminiszterek Tanácsának van.

A potsdami csúcstalálkozó Németország volt szövetségeseit érintő döntései Magyarországon nagy visszhangot váltottak ki. Az Ideiglenes Kormány, a demokratikus pártok és a közvélemény örömmel fogadta, hogy a győztes nagyhatalmak Magyarországgal is békét kötnek, sőt a békekötés után felveszik az ENSZ-be.

A külügyminisztérium a határokról

A magyar kormányzat már Potsdam előtt tett bizonyos lépéseket, hogy felkészüljön arra az időre, amikor napirendre kerül a magyar békeszerződés ügye. 1945 júniusában megalakult a külügyminisztérium Békeelőkészítő Osztálya, amelynek élére Kertész Istvánt nevezték ki, aki a háború alatt a külügyminisztérium németellenes, angolszász orientációjú csoportjához tartozott, s aki 1942–43-ban a külügyminisztérium részéről részt vett a Kállay-kormány által kezdeményezett, gróf Bethlen István által is támogatott béke-előkészítő munkálatokban. A Békeelőkészítő Osztály feladata volt, hogy állami vonalon irányítsa a béketárgyalásokra való felkészülést, dokumentációt gyűjtsön össze, memorandumokat, javaslatokat dolgozzon ki. A munkában minisztériumok, állami főhatóságok mellett tudományos intézetek (pl. a Teleki Pál Tudományos Intézet) is részt vettek, s mintegy száz szakértő, tudós, állami főtisztviselő működött közre. A külügyminisztérium arra készült fel, hogy megakadályozza a trianoni békeszerződés megismétlődését, s azt gondolta a jövőbeli béketárgyalásokon nem a vesztesek felelősségre vonásáról, megbüntetéséről lesz szó, hanem általános európai rendezésről, s abban az Egyesült Államoknak döntő szava lesz.

Az Ideiglenes Nemzeti Kormány Dálnoki Miklós Béla aláírásával 1945. július 4-én adta át az első – béke-előkészítéssel foglalkozó – jegyzéket G. M. Puskinnak, a Szovjetunió magyarországi képviselőjének, amelyben tájékoztatta a szovjet kormányt a magyar gazdasági helyzetről, felhívta figyelmét a Csehszlovákiában kibontakozó, a magyar nemzetiségek ellen irányuló atrocitásokra, s a területi kérdések rendezési alapelveinek az etnikai elv alkalmazását, illetve a népszavazást ajánlotta. Szovjet részről erre nem érkezett válasz, aminek valószínű oka: a náci Németország korábbi szövetségeseivel történő békekötésről még nem volt nemzetközi megállapodás.

A potsdami konferencia után a magyar külügyminisztérium már a három szövetséges nagyhatalomhoz fordult. Az első jegyzéket 1945. augusztus 14-én adta át Gyöngyösi János külügyminiszter Nagy-Britannia, az Egyesült Államok és a Szovjetunió budapesti képviselőinek. A területi kérdések rendezését illetően megismételte a július 4-i memorandumban már említett elveket, azzal a kiegészítéssel, hogy a magyar kormány véleménye szerint a csehszlovák részről ez idő tájt felvetett lakosságcsere nem lehet a nemzetiségi kérdés megoldásának útja, s Magyarország számára a lakosságcsere csak területi kompenzációval együtt képzelhető el. Ezzel – ha óvatosan is – Csehszlovákiával szemben területi igényeket jelentett be. Gyöngyösi befejezésül felvetette: a nagyhatalmak intézményesen oldják meg az ENSZ égisze alatt a nemzeti kisebbségek védelmét. A jegyzékre a nyugati hatalmak nem válaszoltak, Puskin szóban közölte: nem ért egyet az abban foglaltakkal. A jegyzéket sem az Ideiglenes Nemzeti Kormány, sem a koalíciós pártok nem vitatták meg előzetesen. A demokratikus pártok szeptember közepén kapták meg, s amint várható volt, a Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt elutasította a

területi kérdések bármiféle felvetését. Az egyetértés hiánya miatt a külügyminisztérium az év végéig mindössze három jegyzéket készített és küldött el a béke-előkészítés tárgyában, s azok is részletkérdésekkel foglalkoztak.

1946. január 25-én a külügyminisztérium előzetes pártközi megállapodás nélkül – ismét jegyzékkel fordult a három szövetséges nagyhatalomhoz, amelyben javasolta, hogy nevezzenek ki egy szakértőkből álló bizottságot, amely megvizsgálná a magyar békeszerződéssel összefüggő politikai és területi problémákat. Február 1-jén újabb jegyzék átadására került sor, amely Magyarország második világháborús szerepével foglalkozott, s az angolszász orientációjú csoportok korábbi érveivel próbálta bizonyítani, hogy Magyarország csupán „vonakodó” szövetségese volt a fasiszta Németországnak. Utalva a felszabadulás után lezajlott demokratikus változásokra, annak a reményének adott hangot, hogy „a békekötés nem a bosszúállás szellemében, hanem egy jobb jövő felépítésének jegyében fog történni”.

Közben a külügyminisztérium összeállított egy dokumentum-tervezetet, amely először foglalkozott részletesen területi problémákkal, különösen Erdély kérdésével. Lényege az volt, hogy Közép- és Délkelet-Európában olyan területi rendezés kell, amely biztosítja, hogy Magyarország területe és a magyarság aránya összhangban legyenek, azaz Magyarország politikai és néprajzi határai egybeessenek. Gyöngyösi március 6-ára pártközi értekezletet hívott össze a jegyzék megvitatására. Ezen az MKP és az SZDP delegátusai erőteljesen kifogásolták a jegyzék revizionista tendenciáit, s helytelenítették elküldését. Révai azzal érvelt, hogy nem szabad gyengíteni „Groza demokráciáját”... A jegyzéktervezet irattárba került, s a külügyminisztérium béke-előkészítő diplomáciai tevékenysége két hónapra gyakorlatilag megbénult.

A pártok a határokról

A béke-előkészítés alapvetően azért jutott holtpontra, mert a demokratikus pártok – a közöttük lévő ellentétek miatt nem tudtak megegyezni a békecélokban. Bár a Nemzeti Parasztpárt már 1945 augusztusában kezdeményezte egy pártközi béke-előkészítő bizottság életre hívását, ez azonban 1946 tavaszáig nem jött létre. A koalíciós pártok – főként az 1945 őszi választások, a Tildy-kormány megalakítása s egyéb belpolitikai problémák miatt – külpolitikai kérdésekkel alig foglalkoztak. Egyedül a Független Kisgazdapárt készített részletes javaslatot Magyarország békecéltüzeiről, az SZDP csak egy tervezetet dolgozott ki, míg az MKP-nak és NPP-nek nem volt részletes programja a párizsi béketárgyalásokra való felkészülésre. Amíg az MKP csak a csehszlovákiai nemzeti kisebbség kérdését kívánta felvetni, s területi kérdéseket egyáltalán nem, addig az SZDP egyetértett Romániával szemben bizonyos területi igények előhozatalával, a kisgazdapárt pedig nemcsak Romániával, hanem Csehszlovákiával szemben is megfontolandónak tartotta bizonyos területi követelések hangsúlyozását. Nem volt egyetértés a Párizsban szóba hozandó gazdasági kérdéseket illetően sem.

A béke-előkészítést a Magyar Kommunista Párt kezdeményezése lendítette ki a holtpontról. A párt Politikai Bizottsága 1946. március 12-én határozatot hozott: kérni kell a Szovjetuniótól, hogy magyar kormányküldöttség utazhasson Moszkvába a magyar-szovjet kapcsolatokkal, a jóvátételi szállításokkal és a béketárgyalásokkal összefüggő kérdések tisztázására. A kisgazdapárt kezdeményezésére a koalíciós pártok elhatározták, hogy Moszkvában területi kérdéseket is felvetnek. A kormánydelegáció elutazása előtt Tildy

Zoltán köztársasági elnöknel tartott pártközi értekezleten megállapodtak abban, hogy Erdéllyel kapcsolatban alternatív javaslatot terjesztenek elő: az egyik változat szerint 22 ezer km², a másik 11 800 km², lényegében a határ menti tiszta magyar lakosságú vidék visszakérését indítványozta.

A Nagy Ferenc vezette kormánydelegáció április 9–18-a között tartózkodott Moszkvában. A tárgyalások gazdasági téren jelentős eredménnyel zárultak, a területi kérdésben azonban a kormánydelegáció nem kapta meg a remélt támogatást. A szovjet vezetők egyetértettek azzal, hogy Csehszlovákiában biztosítani kell a magyar nemzetiség egyenjogúságát, s ígéretet tettek arra, hogy a magyar kormány a béketárgyalásokon területi igényeit előterjesztheti, de Erdély ügyében semmiféle konkrét segítséget nem ígérnek, s azt ajánlották, hogy a magyar kormány kétoldalú tárgyalásokon próbálja rendezni szomszédaival a függőben lévő kérdéseket.

A moszkvai út lendületet adott a hazai béke-előkészítő munkálatoknak. 1946. április 24-én a nemzetgyűlés külügyi bizottsága – egyebek mellett – megvitatta a béke-előkészítés helyzetét. A koalíciós pártok egyetértettek abban, hogy Magyarországnak a közelgő béketárgyalásokon alapvetően két célt kell elérnie: nemzetközi jogi garanciákat kell szereznie a csehszlovákiai magyar kisebbség egyenjogúságának biztosításához, s kérnie kell a trianoni béke értelmében Romániához került területek egy részének visszaadását. A konkrét területi követeléseket illetően a kormány és a demokratikus pártok felfogása azonban eléggé eltért egymástól. Abban közös volt a felfogás, hogy Magyarországnak nincsenek területi igényei Jugoszláviával szemben. Csehszlovákia tekintetében azonban nem volt egységes vélemény.

Párizsban

1946. május 7-én Párizsban a KT ülésén – a román békeszerződés vitáján – olyan döntés született, amely egy csapásra szertefoszlatta Magyarország esélyeit egy kedvező békére. Ennek előzményei a háború időszakára nyúltak vissza.

A szovjet politikai és katonai vezetés magatartása Magyarországgal szemben 1941 után lényegesen megváltozott. Sztálin és környezete a háború alatt úgy vélte, hogy Magyarországot, főként a magyar hadsereg által szovjet területen elkövetett atrocitások miatt meg kell „büntetni”. 1944 augusztus–szeptemberében, a román fegyverszüneti egyezmény tárgyalásakor a szovjetkormány Erdély nagyobb hányadát Romániának kívánta juttatni, de végül is olyan formulát fogadtak el, miszerint „Erdély egészét vagy egy részét” Románia kapja a béketárgyalások kimenetelétől függően. A felszabadulás után az új demokratikus Magyarországgal szemben a szovjet külpolitika ismét lényegesen átalakult, a támogatás, segítségnyújtás jellemezte, területi kérdésekben azonban nem változott. 1945 szeptemberében a szovjet kormány a KT londoni ülésén a magyar békeszerződés általa előterjesztett, de akkor meg nem vitatott tervezetében azt javasolta, hogy a bécsi döntéseket érvénytelenítsék, s „egész Erdély”-t Románia kapja meg. Ezt a szovjet küldöttség 1946 márciusában a londoni külügyminiszter-helyettesi, majd a KT párizsi ülésén is fenntartotta. E magatartás politikai háttere: Románia politikai, katonai és-stratégiai szempontból ekkor fontosabb volt a Szovjetunió számára, mint Magyarország; a szovjet kormány közvetlen segítséget kívánt

nyújtani a támogatásával hatalomra jutott első baloldali és demokratikus román kormánynak, a Petru Groza vezette kabinetnek.**

Amerikai részről 1943–1944-ben Magyarország háború utáni határainak rendezését és Erdély sorsát illetően többféle elképzelés merült fel. Többszöri módosulás után, 1945 szeptemberére az amerikai kormányzat elfogadta, hogy az első és második bécsi döntést meg kell semmisíteni, s vissza kell állítani Magyarország 1938 előtti határait, de azt Románia tekintetében módosíthatónak tartotta a két állam követeléseinek figyelembevételével. A londoni külügyminiszteri értekezleten (1945. szeptember 11–október 2.) előterjesztett amerikai békeszerződés-tervezet ilyen értelemben foglalt állást. Byrnes amerikai külügyminiszter nyíltan ki is jelentette, hogy „az erdélyi határ kismértékű módosításával vissza lehetne adni félmillió magyart”. 1946 áprilisára azonban az amerikai álláspont annyiban módosult, hogy elsődlegesnek a bécsi döntések semmissé nyilvánítását tekintette, s azt javasolta, hogy a román és a magyar kormány közvetlenül tárgyaljon egymással a határ olyan mértékű kiigazításáról, amely „jelentősen csökkentené az idegen uralom alatt élő személyek számát”.

Az angol kormány 1945 szeptemberéig az amerikai felfogással értett egyet Magyarország jövőbeli határait illetően. A londoni konferencia után azonban a szovjet állásponthoz közeledett, közölte a román királlyal, hogy nincs szándékában a trianoni határok megváltoztatását javasolni vagy támogatni, de ha az érintett két kormány megegyezésre tud jutni, készek elfogadni az így létrejött határmódosítást. Az angol vélemény megváltozását az motiválta, hogy London mérsékelni akarta az ellentéteket a Szovjetunióval a londoni külügyminiszteri értekezlet után, siettetni akarta a békeszerződések kidolgozását, ellenszolgáltatást várt szovjet részről az olasz békeszerződést illetően, s szerette volna a minimális romániai befolyását megőrizni.

A KT 1946. május 1. délelőtti ülésén Molotov megismételte a korábbi szovjet javaslatot, hogy ti. Erdély egészét Románia kapja. Byrnes is visszatért a kétoldalú tárgyalásokra vonatkozó amerikai indítványhoz. A külügyminiszter-helyettesek által megfogalmazott szöveg a következőket tartalmazta: „Az 1940. augusztus 30-i bécsi döntés rendelkezései semmisek és meg nem történtnek nyilváníthatnak. A Magyarország és Románia közötti határ ezennel visszaállítatik, amint az 1938. január 1-jén fennállott (s ezzel egész Erdély területéhez csatoltatik). [Ugyanakkor a szövetséges és társult hatalmak készek elismerni a román–magyar határ minden olyan kiigazítását, amelyben a közvetlenül érdekelt felek utólag kölcsönös megállapodásra jutnak, és amely jelentős mértékben csökkentené az idegen uralom alatt élő személyek számát.] Az első zárójel a szovjet, a második az amerikai módosítást rögzítette. Byrnes, látván Molotov hajlíthatatlanságát, váratlanul bejelentette, hogy kész visszavonni az amerikai indítványt, ha a szovjet fél is visszalép az első zárójelben lévő javaslatától. Mivel az a lényegét nem érintette, hisz a második bécsi döntést az első két mondat semmissé nyilvánította, Molotov elfogadta amerikai kollégája ajánlatát. Ma még nem tisztázott, hogy az amerikai külügyminiszter miért tette váratlanul kezdeményezését, de nyilvánvalóan arról volt szó, hogy – az amerikai tárgyalási taktikának megfelelően – siettetni akarta az ügyeket, az ellentéteket okozó vitás kérdések rendezésével lehetővé akarta tenni, hogy mielőbb megnyithasson a párizsi békekonferencia, mielőbb meglegyenek a

---

** Petru Grozáról vö. Lipcsey Ildikó: „Egy békésebb jövő jegyében” *História* 1982/4–5. szám

békeszerződések és a szovjet hadsereg kénytelen legyen kivonulni a felszabadított közép- és délkelet-európai országokból. Az amerikai kormányzat ezzel feladta azt a kísérletét, hogy etnikai alapon valamelyest módosítsa a román–magyar határt, s elfogadta a szovjet álláspontot. Mivel a KT határozata egyhangúlag született, lényegében eldöntötte Erdély hovatartozását.

A KT 1946. május 7-i döntése általános megdöbbenést keltett Budapesten, s ha nem is egyformán, de valamennyi politikai pártot és csoportot megrázta. A kormánykörökben is zavarodottság lett úrrá. Gyöngyösi azzal a kéréssel fordult a szovjet kormányhoz, hogy a párizsi döntés megvitatására Moszkvába utazhasson. Puskin követ május 21-én azonban közölte vele: szovjet részről az utazást nem tartják időszerűnek. Molotov 1946. május 18-i nyilatkozatában leszögezte: a Párizsban kijelölt határok véglegesek.

A kiszármazástól kezdődően 1946. június 8-án Nagy Ferenc miniszterelnök vezetésével magyar kormányküldöttség utazott az Egyesült Államokba és Angliába, hogy gazdasági kérdések mellett a magyar békekövetelésekről is tárgyaljon, s megkísérelje megszerezni a nyugati hatalmak támogatását a május 7-i párizsi döntés felülvizsgálatához. Washington gazdasági téren nagyvonalúnak mutatkozott, de politikai kérdésekben minden támogatástól elzárkózott, nem volt hajlandó tárgyalásokba bocsátkozni Erdélyről, illetve a szomszédos országokban levő magyar kisebbség sorsáról. Byrnes – nem kis cinizmussal – azt mondta Nagy Ferencnek, hogy „ha a Szovjetunió felveti Erdély kérdését, az Egyesült Államok nem zárkózik el Magyarország követeléseinek támogatásától”, jóllehet tudta, hogy a szovjet kormány azt nem fogja megtenni. Londonban a tárgyalások légköre szinte már az udvariasságot súrolóan hűvös volt. Az angolok elutasították a Magyarország számára oly fontos, a magyar békeszerződéssel kapcsolatos javaslatokat – akárcsak az amerikaiak. Elleneztek, hogy a magyar kormány Erdély kérdését a KT előtt ismét felvesse, s a május 7-i döntésért a felelősséget egyoldalúan a Szovjetunióra próbálták hárítani: Megismételték a korábbi angol véleményt: amennyiben Románia és Magyarország kétoldalú tárgyalásokon rendezni tudja a függőben lévő kérdéseket, Anglia támogatni fogja a megállapodást.

A magyar béke delegáció Gyöngyösi János vezetésével 1946. augusztus elején érkezett Párizsba. Lényegében három célt kívánt elérni: a magyar–román határ kisebb módosítását, de már nem 22 ezer, hanem csupán 5 ezer km²-rel, a szomszédos országokban levő magyar kisebbség állampolgári jogainak biztosítását, s az újabb kitelepítések megakadályozását Csehszlovákiából, valamint a jóvátételi terhek csökkentését. A magyar delegáció 15 jegyzéket nyújtott át a békekonferencia résztvevőinek, amelyekben ismertette a magyar kormány álláspontját a napirenden lévő kérdésekben – nem sok sikerrel.

A területi kérdésekben Magyarországnak kevés reménye volt a sikerre. A magyar–román területi és politikai bizottság együttes ülésén, 1946. augusztus 31-én hallgatták meg a magyar képviselőt. Auer Pál követ ismertette az Erdéllyel kapcsolatos elképzeléseket, s a május 7-i döntés tudatában tovább mérsékelte a magyar igényeket, 5 ezer helyett már csak 4 ezer km²-t kért vissza, amely kb. félmillió embert, 67%-ban magyar lakost, s a határ menti városokat érintette volna. Emellett javasolta, hogy Székelyföld kapjon széles körű helyi önkormányzatot az ENSZ garanciája mellett. Tătărescu román külügyminiszter szeptember 3-i felszólalásában ellenezte a magyar kívánságok teljesítését, s a trianoni határok visszaállítása mellett érvelt. Bár az ausztrál küldött megpróbálta újratárgyalatni Erdély ügyét, a bizottság szeptember 5-én 10 szavazattal két tartózkodás mellett jóváhagyta a békeszerződés-

tervezetben szereplő, a KT által május 7-én elfogadott, Erdély egészét Romániának ítélő pontot. Molotov a békekonferencia október 10-i plenáris ülésén kijelentette „a békeszerződés megkötése Romániával nagyjelentőségű esemény Európa békéje szempontjából. Románia most demokratikus állam és lényeges, hogy Erdély kérdése a román nép megalégedésére oldódott meg.”

A béketárgyalások során még egy területi kérdés merült fel. Szeptember 10-én Clementis csehszlovák külügyminiszter-helyettes javasolta, hogy Pozsonnyal szemben, a Duna jobb partján lévő öt magyar községet csatolják Csehszlovákiához. A Szovjetunió, Ukrajna, sőt Jugoszlávia is támogatta a „pozsonyi 1. hídfő” kiszélesítésére vonatkozó igényt, amíg az Egyesült Államok és Anglia nem helyeselték. Hosszas tárgyalások után végül kompromisszum született: Rajka és Berenye maradt, Horvátjárfalu, Oroszvár, Dunacsún Csehszlovákiához került.

A 21 nemzet békekonferenciájának nem volt joga a döntésre, csupán ajánlásokat tehetett a Külügyminiszterek Tanácsának. A békeszerződések szövegének végleges jóváhagyására a KT New York-i ülésén 1946 november–decemberében került sor. A magyar békeszerződés szövegén lényeges módosítást már nem eszközöltek.

A magyar békeszerződést 1947. február 10-én írták alá Párizsban, a magyar nemzetgyűlés 1946. június 24-én iktatta törvénybe. Az Egyesült Államok elnöke 1946. június 14-én, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa augusztus 29-én ratifikálta. 1947. szeptember 15-én lépett életbe.

Az új, demokratikus népi Magyarország nem olyan békét kapott, amelyet várt, csupán azt sikerült megakadályoznia, hogy újabb terheket ne rójanak rá. Ez nem azért történt, mert a magyar diplomáciai előkészületek lassúak, nem elég körültekintőek voltak, a pártok nem tudtak időben megegyezni a békecélokban, vagy hogy Magyarország nem tudott időben kiugrani a háborúból. A náci Németország egykori szövetségeseivel kötött békeszerződések feltételeit és tartalmát a nagyhatalmak érdekei határozták meg. Anglia és az Egyesült Államok fő célja az volt, hogy Olaszország számára érjenek el kedvező békét, s ezért hajlandók voltak engedményeket tenni a Szovjetunió javára Közép- és Délkelet-Európa esetében. Ahol az érdekek ütköztek, mint pl. Trieszt hovatartozásának kérdésében, éles vita és késhegyig menő diplomáciai csatározások következtek be, míg más, esetleg súlyában nagyobb, milliós tömegeket érintő kérdésekben viszonylag könnyedén megszületett a megállapodás.

Felhasznált irodalom

- Balogh Sándor: A népi demokratikus Magyarország külpolitikája 1945–1947. Bp. 1982.
 Fülöp Mihály: A Külügyminiszterek Tanácsa és a magyar békeszerződés. Külpolitika, 1983. 4. sz. 124–136. 1.
 Kertész, Stephen O.: Between Russia and the West. Hungary and the Illusion of Peacemaking, 1945–1947. University of Notre Dame Press, Notre Dame. 1984.
 Kertész, Stephen O.: The Last European Peace Conference – Paris 1946. Values in Conflict. University Press of America. Lanham. MD. 1985.
 Teherán, Jalta, Potsdam. Dokumentumgyűjtemény. Bp. 1969.
 Várkonyi Péter: Magyar–amerikai kapcsolatok 1945–1948. Bp. 1971.

Zsignya, K. L.: Podgotovka i zaklucsenylje mirnih dogovorov az Bolgarijej, Vengrijej i Rumínyije) poszle vtoroj mirovoj vojni. Nauka, Kisinyev. 1981.